

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistus

20.4.2020 Ammatillisen koulutuksen kehittämisen hankepäivä

Opetusneuvos Tiina Polo
Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto
Opetus- ja kulttuuriministeriö

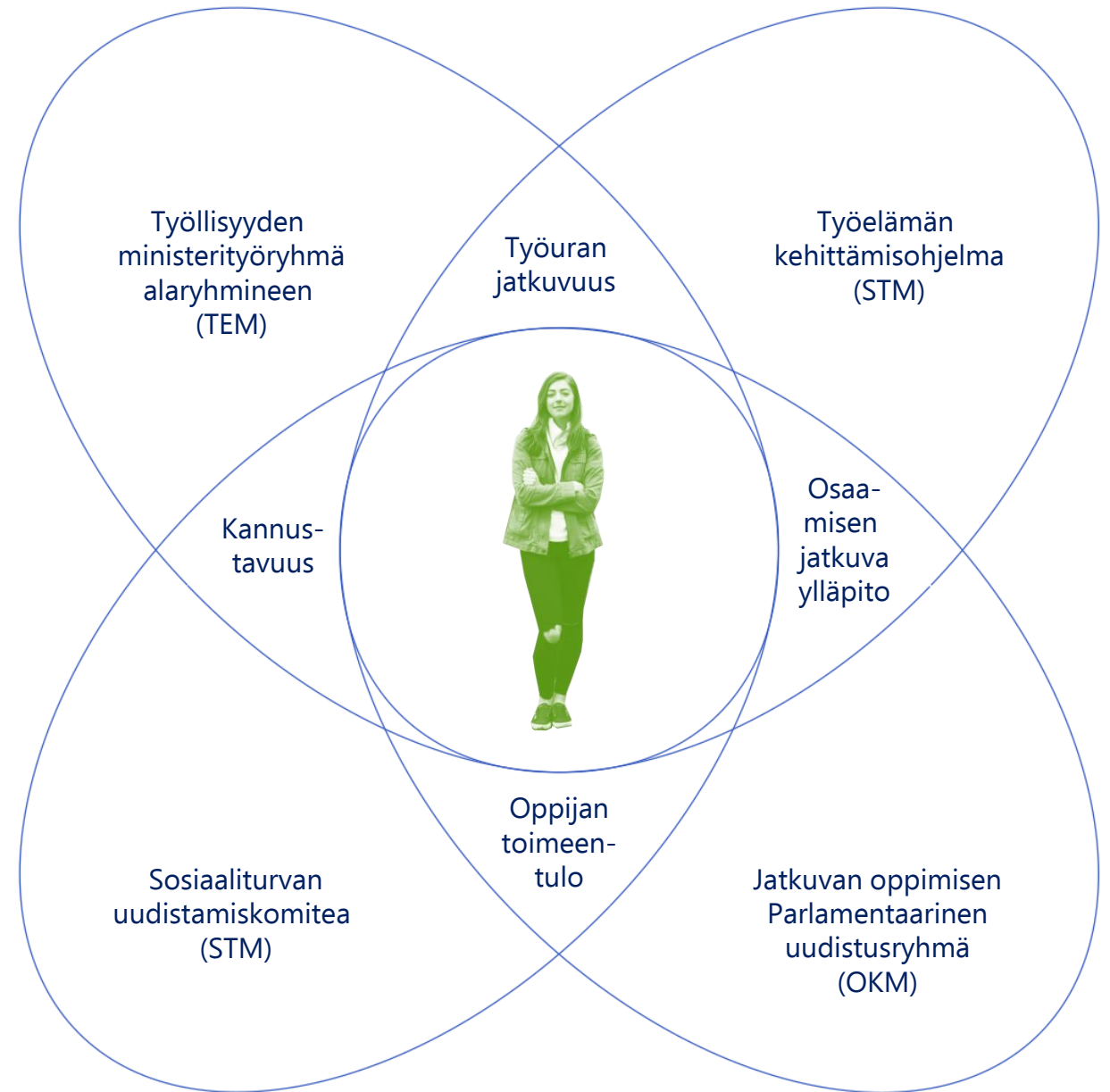
Hallitus toteuttaa parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen,

jolla vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Jatkuvan oppimisen uudistus on 2020-luvun tärkeimpiä uudistuksia, jossa työikäisten osaamista, koulutustarjontaa, toimeentuloa ja työelämän tarpeita tarkastellaan kokonaisuutena.

Mitä uudistus koskee

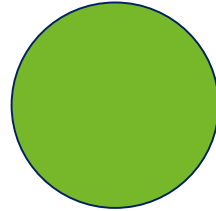
- Jatkuva oppiminen tarkoittaa koko elämänkaaren aikaista, eri elämänaalueille ulottuvaa oppimista.
- Uudet osaamisvaatimukset edellyttävät koko koulutusjärjestelmän kehittämistä saumattomaksi kokonaisuudeksi. Jokaiselle yksilölle tulee varmistaa osaaminen, jonka pohjalta jatkuva oppiminen on mahdollista.

- **Jatkuvan oppimisen uudistuksessa tarkastellaan erityisesti työuran aikaista/työikäisten oppimista.**

- **Jatkuva oppiminen kattaa koulutusjärjestelmän mukaisen oppimisen ja siitä täysin riippumatta tapahtuvan oppimisen.**

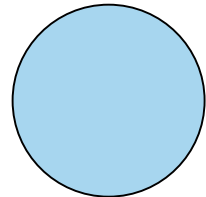
Työssä oppiminen on yksi merkittävimmistä koulutusjärjestelmän ulkopuolella tapahtuvan oppimisen muodosta.

Organisointi

Parlamentaarinen uudistusryhmä

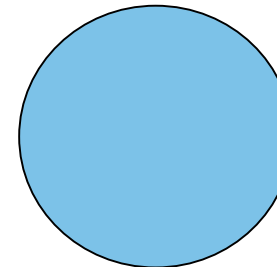
- Puheenjohtaja opetusministeri Andersson, vpj tiede- ja kulttuuriministeri Kosonen ja työministeri Harakka
- Kokonaistarkastelu
- Linjaukset pitkäjänteiselle kehittämiselle
- Kansliapäälliköt pysyvinä asiantuntijoina
- Sihteeristö (OKM; TEM; STM; VM)

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt

- Parlamentaarisen ryhmän tukena

Uudistus toteutetaan kolmikantaisena yhteistyönä yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa

Seurantaryhmä

- Laaja-alainen
- Valmistelu ja seuranta
- Sidosryhmäyhteistyö

Valtioneuvostossa uudistusta johtaa osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministerityöryhmä, Myös työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän tehtävänä

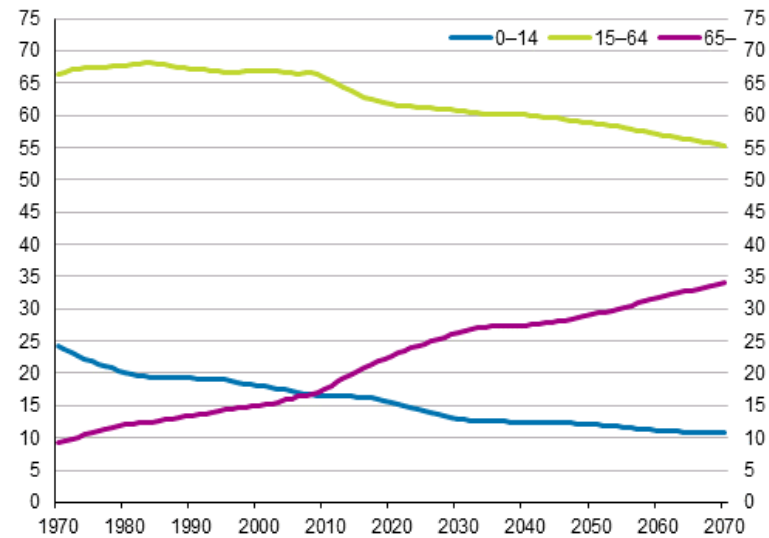
Tilannekuva

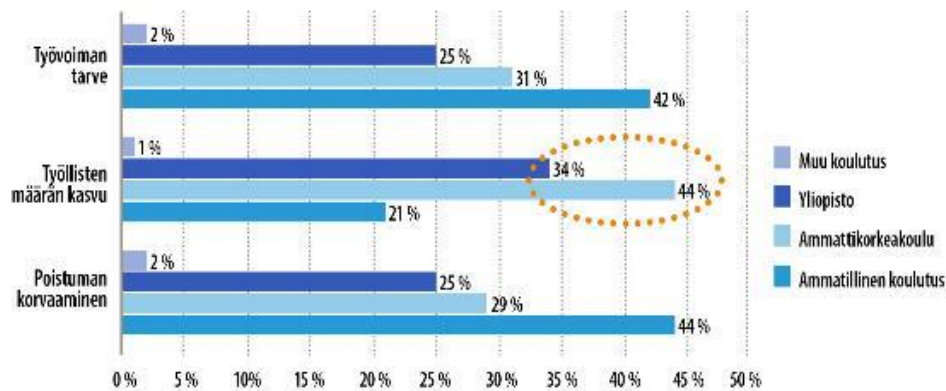
**Työtä häviää ja muuttuu automatisaation vuoksi
– uusia työpaikkoja syntyy**

- ▶ Teknologinen kehitys muuttaa merkittävästi joka kolmatta työtehtävää,
- ▶ Eniten vähenevät/muuttuvat matalapalkkaiset ja lyhyempää koulutusta vaativat työt
- ▶ Syntyvät uudet työt vaativat korkeaa taitotasoa
- ▶ Ikääntyvien rooli työelämässä kasvaa

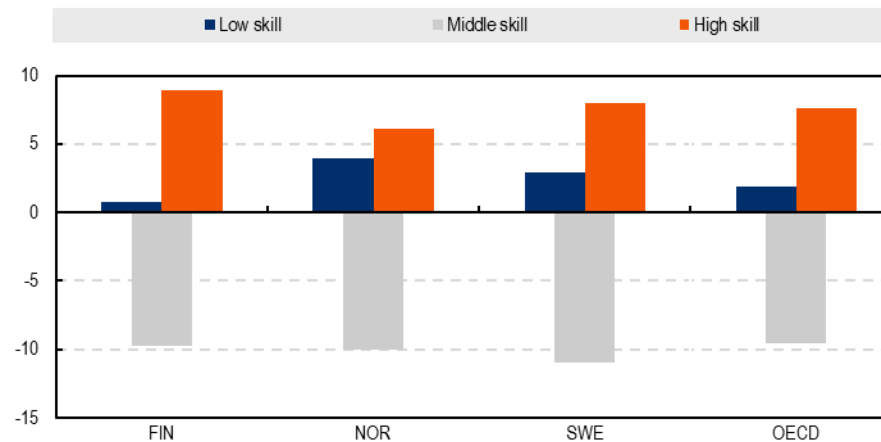
- Ikäryhmien osuus väestöstä 1970–2018 ja ennustettu osuus 2019–2070,%

- Koulutusasteiden osuudet uuden työvoiman tarpeesta 2017–2035, %

- Eri taitotason ammattien prosentiosuus työllisistä, muutos 1995–2015

- OECD: Suomessa 9/10 työvoimapula-ammattista jo korkean osaamistason ammatti

Poimintoja

Elinikäinen oppiminen Suomessa -kansalaiskyselystä 12/2019

Lähes 80 %

uskoo, että omassa työssä
tulee 5v. aikana muutoksia,
joiden vuoksi kehitettävä osaamista.

Lähes 60 %

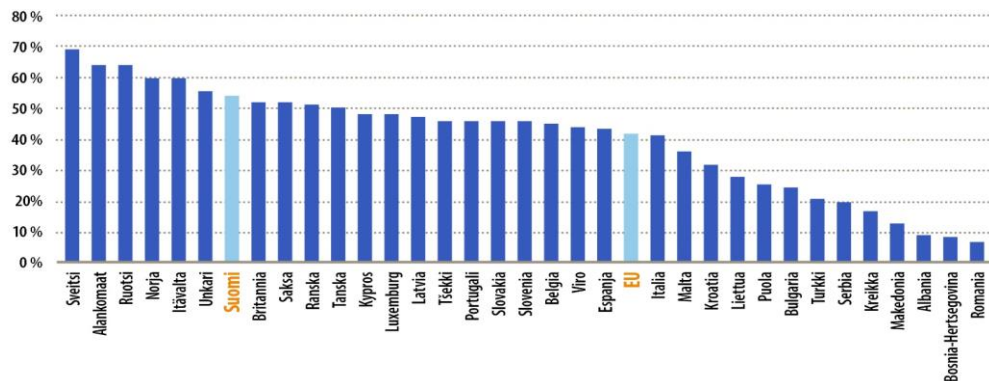
olisi valmis vaihtamaan alaa,
jos se auttaisi työelämässä.

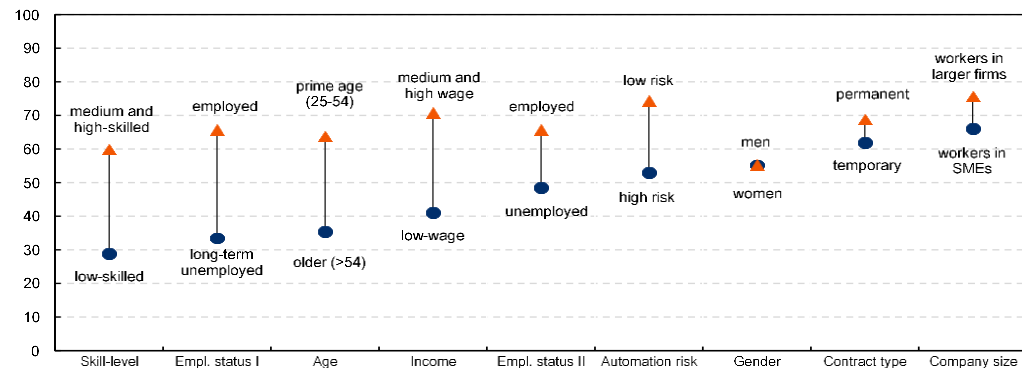
**Osaaminen ja
osallistuminen kasautuu**

- ▶ Suomalaisen osaaminen ja osallistuminen on kansainvälisesti hyvällä tasolla
- ▶ Osaamisen kehittäminen kasautuu voimakkaasti
- ▶ Peruskoulun ja heikon taitotason varassa olevia on paljon
- ▶ Peruskoulu (tai vähempi) ei riitä työmarkkinoilla

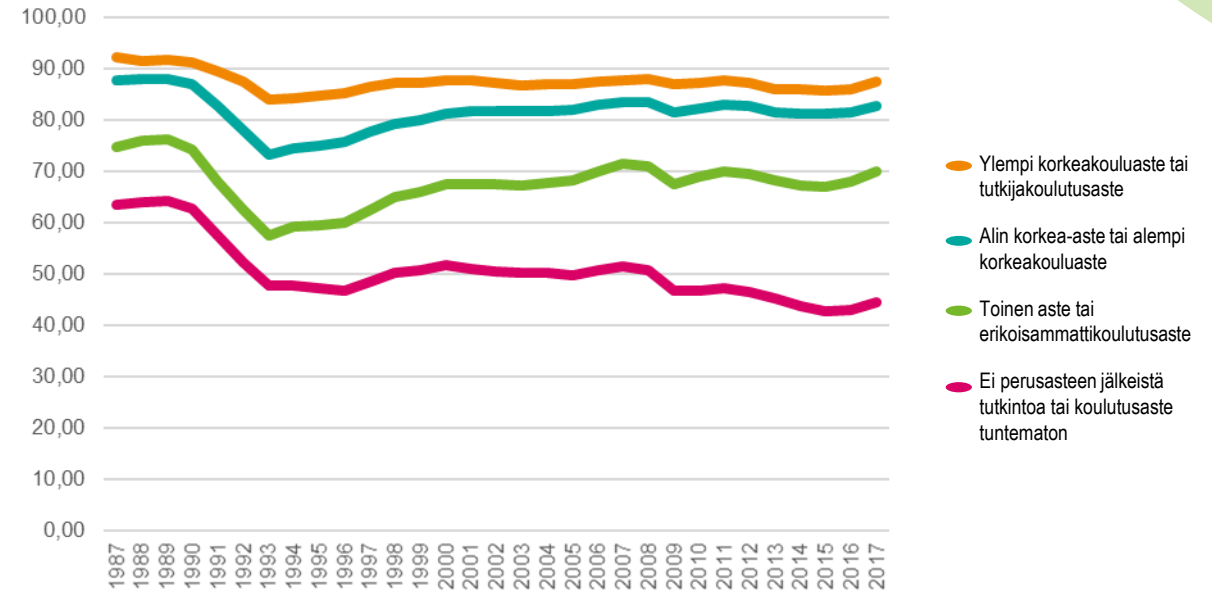
- Koulutukseen vuoden aikana (12 kk) osallistuneiden aikuisten (25–64-vuotiaat) osuus 2016/2017

- Aikuiskoulutukseen osallistuminen taustan mukaan

- Työllisyys koulutusasteen mukaan 1987–2017, 18–64-vuotiaat

- Kansainvälinen aikuistutkimus (16–65-vuotiaat) PIAAC (OECD) Suomen tulokset vuodelta 2012

Sijoitus:

- lukutaito 2.
- numerotaito 2.
- tietotekniikkaa soveltava ongelmanratkaisutaito 3.

Mutta alimmalla tasolla 1 tai sen alapuolella:

- lukutaito 370 000,
- numerotaito 450 000
- jompikumpi tai molemmat 600 000.

Alle tason 1 tai tieto puuttuu

- tietotekniikkaa soveltavassa ongelmanratkaisutaidossa: 1 000 000.

Poimintoja

Elinikäinen oppiminen Suomessa -kansalaiskyselystä 12/2019

Korkeasti koulutetut

kokevat sekä omat valmiudet että ympäristön tarjoamat mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen paremmiksi kuin matalammin koulutetut.

Joka kolmas

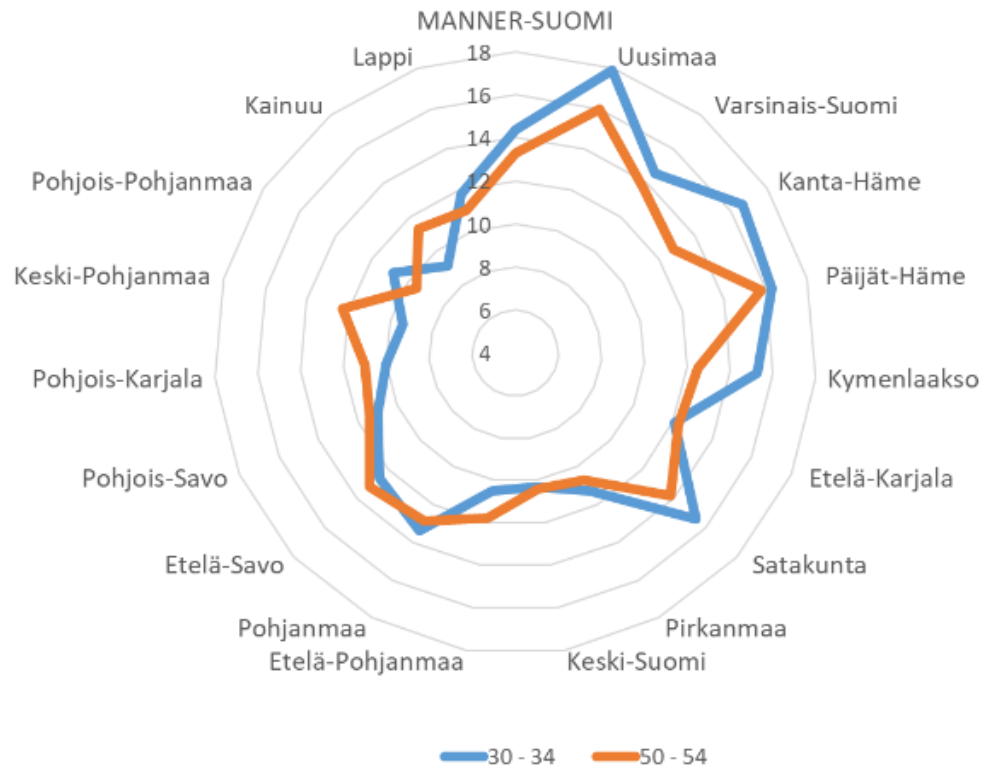
kehittäisi enemmän osaamistaan, jos se olisi taloudellisesti mahdollista.

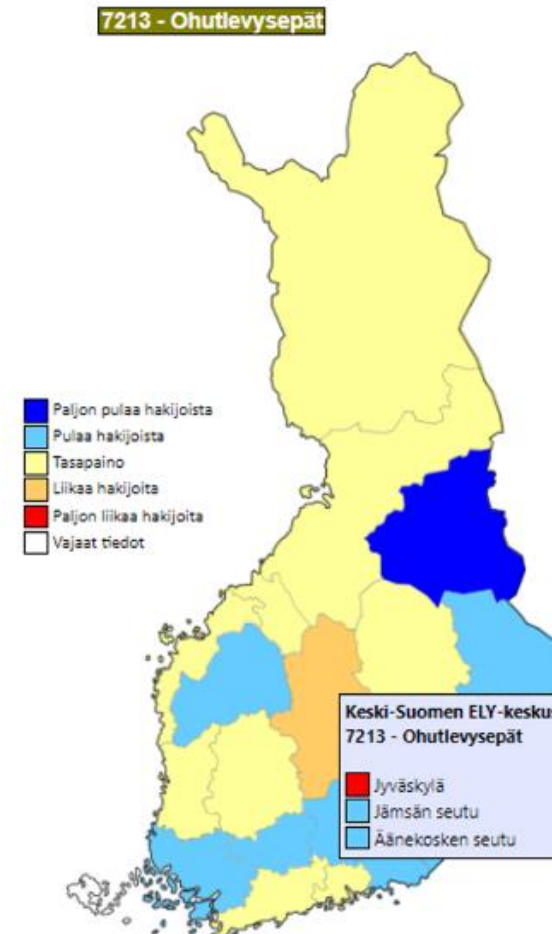
Kohtaannon kysymykset ovat alueellisia

► Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kysymykset ovat alueellisia, valtakunnalliset vastaukset eivät riitä

- Vailla toisen asteen tutkintoa olevien osuus 30–34-vuotiaista ja 50–54-vuotiaista maakunnittain

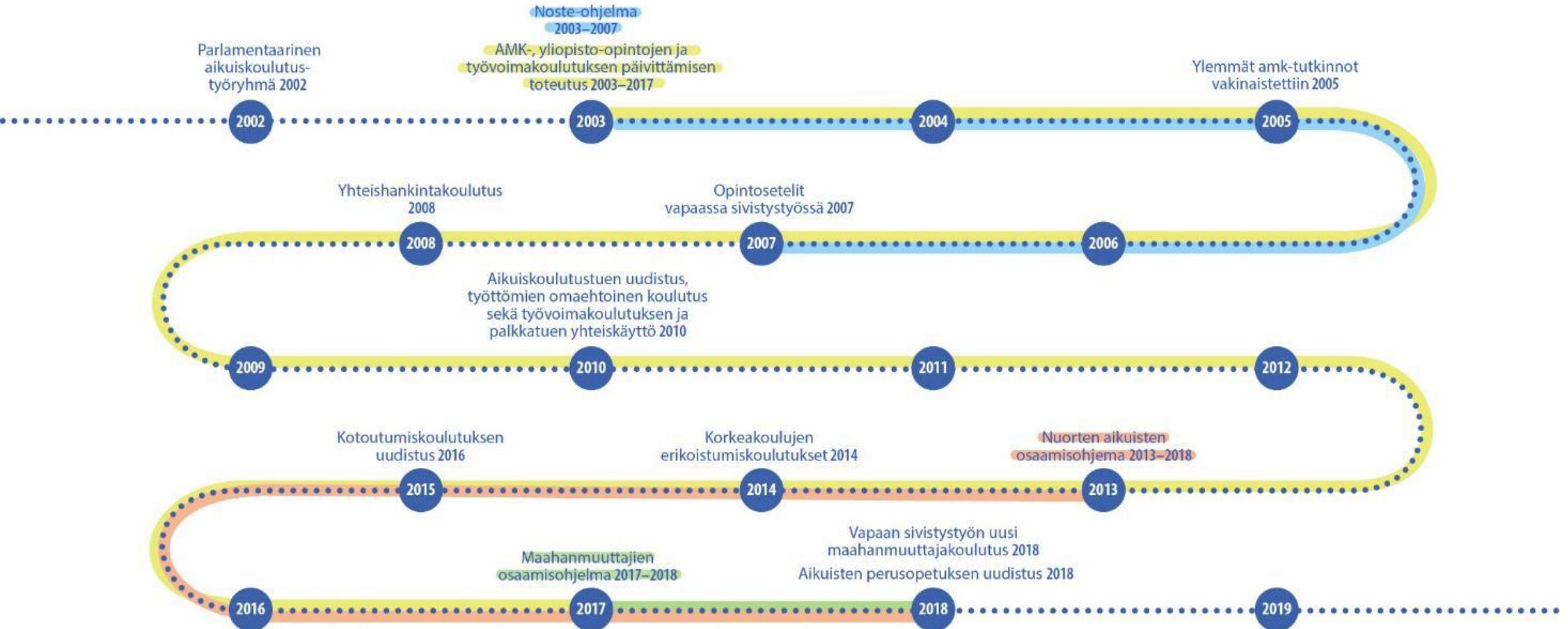
- Esimerkki alueellisesta kohtaannosta (ohutlevysepäät)

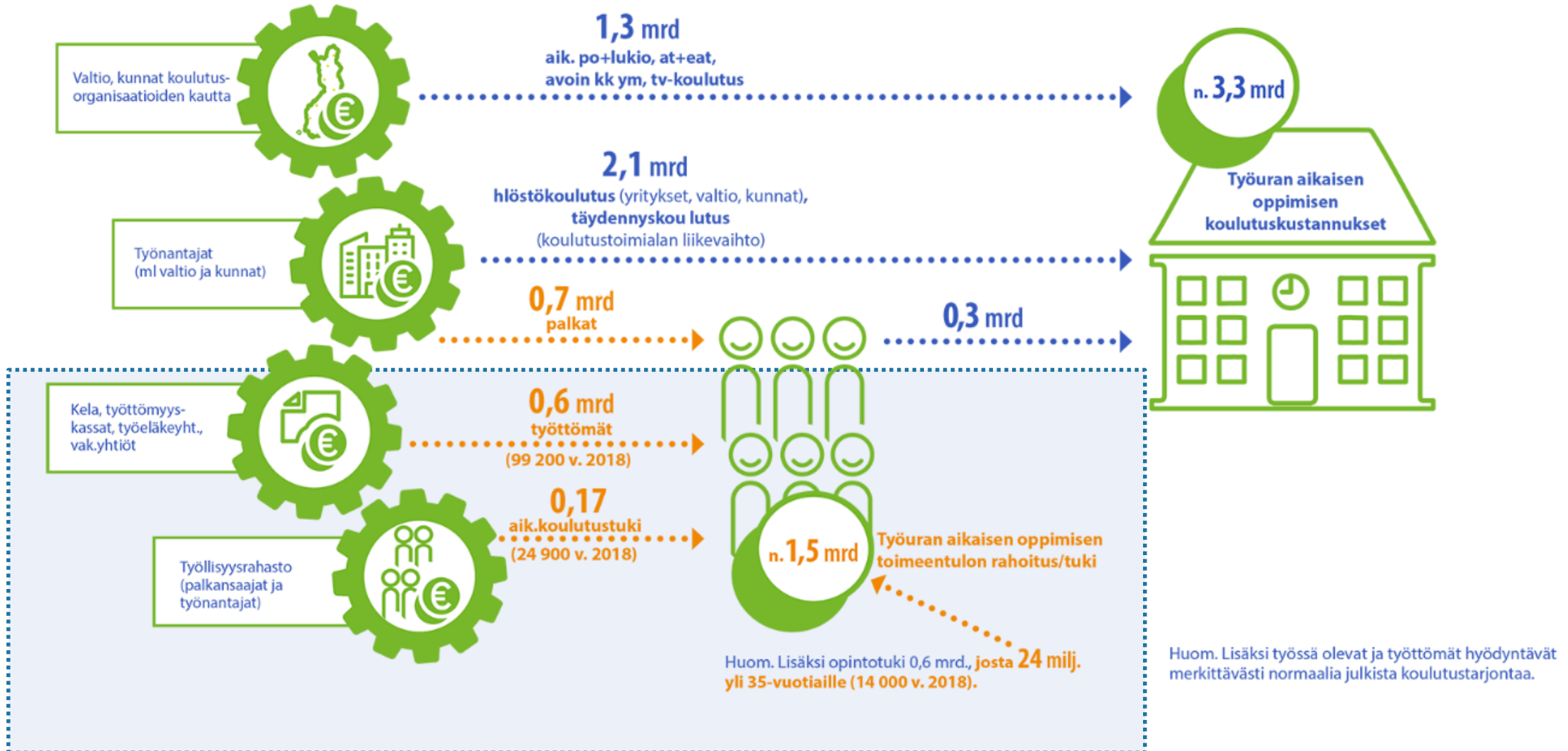

Eteneminen

Aikaisempina vuosina toteutettuja toimenpiteitä

Työuran aikaisen koulutuksen rahoitus

Visio (luonnos)

Jokainen työkäinen
kehittää osaamistaan
aktiivisesti ja joustavasti
työuran aikana.

Osaaminen
uudistaa työelämää
ja työelämä osaamista.
Osaava työvoima
tukee kestäväää kasvua,
innovaatioita, kilpailu-
kykyä ja sitä kautta
hyvinvointia.

Kaikilla on
merkityksellisen
elämän ja muuttuvan
työn edellyttämät
taidot ja osaaminen.

Tilannekuvan pohjalta jatkotyön pääotsikot ovat:

- I Tulevaisuuden tarpeisiin vastaava jatkuvan oppimisen järjestelmä
- II Erityiskysymyksenä aliedustettujen ryhmien osaaminen

Pääotsikoiden alla jatkotyötä jäsenetään seuraavasti

I Tulevaisuuden tarpeisiin vastaava jatkuvan oppimisen järjestelmä

A. Osaamisen johtaminen ja kehittäminen työelämässä

Tavoitteena

- Osaaminen kehittäminen on olennainen ja strateginen osa työtä ja yrittäjyyttä ja tukee innovaatioiden syntymistä.
- Työyhteisön organisaatiokulttuuri ja toimintatavat tukevat oppimista, uuden tiedon tuottamista ja kokemusten jakamista.
- Osaamisen johtaminen on tavoitteellista ja ennakoivaa.
- Työpaikat toimivat monipuolisina oppimisympäristöinä.
- Osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan.
- Kannusteet motivoivat osaamisen kehittämiseen

B. Osaamisen kehittämisen tavat ja koulutustarjonta

Tavoitteena

- Kysyntä ja tarve ohjaavat koulutuksen ja osaamisen kehittämisen tarjontaa ja toteuttamisen muotoja; tutkintojen rinnalle kehitetään enemmän lyhytkestoisia ja ei-tutkintoon johtavia vaihtoehtoja ja kehitetään lisää työelämärelevanttejä ja työn ohella suoritettavia koulutuksia
- Yksilöllä on kannusteita osaamisen tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen
- Koulutuksen järjestäjien ja työelämän vuorovaikutus on tiivis
- Yksilöllä mahdollisuus yhdistää työtä ja oppimista nykyistä enemmän

C. Työmarkkinoiden toimivuus

Tavoitteena

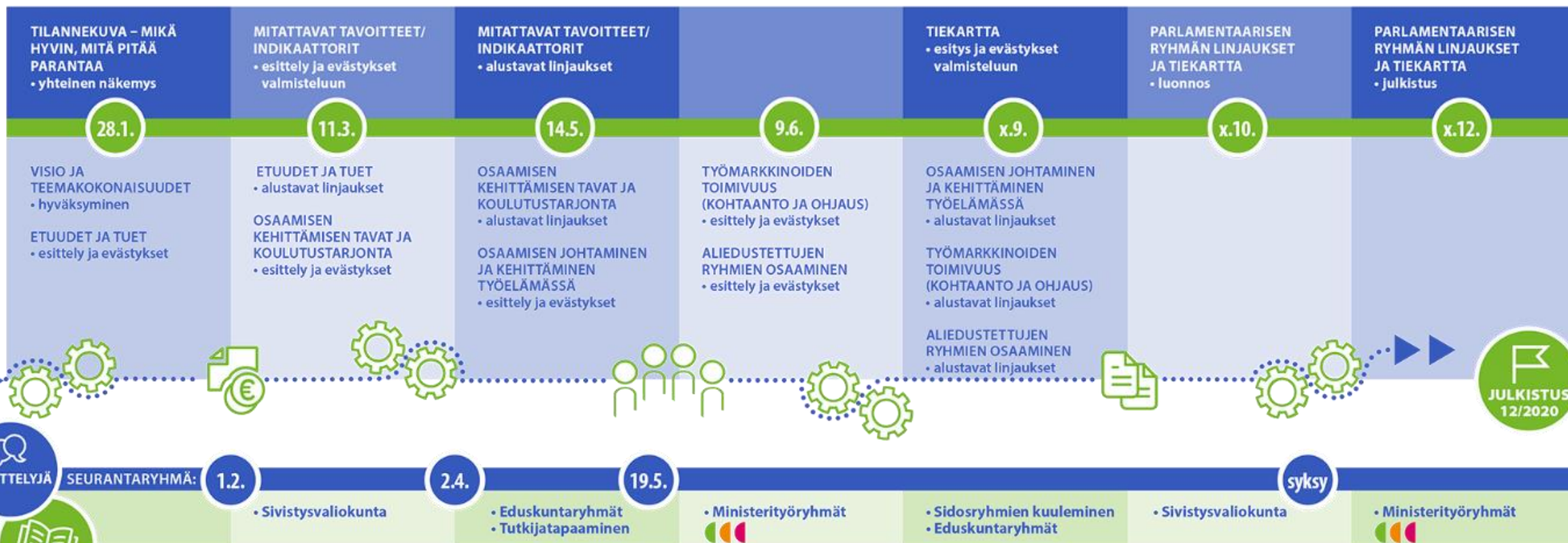
- Ennakointi tuottaa tietoa päätöksenteon pohjaksi valtakunnan tasolla, alueellisesti ja paikallisesti. Tietoa hyödynnetään tukemaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa
- Ohjauspalveluilla tuetaan siirtymiä ja valintoja

II Erityiskysymys: aliedustettujen ryhmien osaaminen

Tavoitteena

- Saatavilla on yksilön elämäntilanteen huomioivat kokonaisvaltaiset ohjaus-, kuntoutus- ja neuvontapalvelut
- Aliedustetut ryhmät tavoitetaan
- Järjestelmä sisältää aliedustetuille ryhmille kohdennettuja toimia kuten räätälöitäviä koulutusmalleja, -menetelmiä ja tukea
- Kannusteet motivoivat osaamisen kehittämiseen

Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjausten ja tiekartan valmistelu 2020

ETENEVÄT RINNALLA:

- Työllisyyden ministerityöryhmä alatyöryhmineen
- Työelämän kehittämisohjelma
- Sosiaaliturvan uudistamiskomitea

**Osaamisen
kehittämisen tavat
ja koulutustarjonta**

OECD: Jatkuvan oppimisen järjestelmä, Suomen haasteet

- Suomella ei ole kattavaa jatkuvan oppimisen strategiaa
 - Koulutustarjonnassa on puutteita/aukkoja
 - ▶ Puuttuu vaihtoehtoja ammatillisen osaamisen tason nostamiseksi
 - ▶ Puuttuu lyhyitä, työelämärelevantteja koulutuksia
 - Järjestelmä kannustaa osallistumaan tutkintoon johtavaan koulutukseen (maksuttomuus, avoimuus, etuudet)
 - ▶ Joskus tarkoituksenmukaista
 - ▶ Ei aina tehokkain tapa
 - ▶ Saattaa heikentää nuorten pääsyä koulutukseen
-
- Nykyinen koulutustarjonta ei kovin hyvin vastaa työelämän tarpeisiin – osin koska ennakoitiedon hyödyntämisen mekanismit ovat heikkoja
 - OECD-maiden suurimmat osallistumiserot heikomman ja keskitason/hyvän taitotason omaavien välillä. Kohdennettu tuki vähäistä.
 - ▶ Hakeva toiminta puuttuu
 - ▶ Opiskelun tuki puuttuu
 - ▶ Erityiset, kohdennetut opiskeluohjelmat puuttuvat

- ▶ **Ammatillisessa koulutuksessa on opiskelijoita yhteensä 265 000, heistä 122 000 (46 %) 25–59-vuotiaita. Korkeakouluissa aloittaa uutta 63 500 opiskelijaa, joista 29 000 (46 %) 25–59-vuotiaita**
- ▶ **Yli 25-vuotiaiden ammatillisiin opintoihin ja yli 25-vuotiaana aloittaneiden korkeakoulu-opintoihin käytetään julkista rahaa yhteensä arviolta noin 1,35 miljardia euroa.**
- ▶ **Rahoitus kohdentuu pääasiassa tutkintoon johtavaan koulutukseen**

Jatkuvan oppimisen näkökulmasta

- Merkittävä osa työikäisistä päivittää/täydentää/uudistaa osaamistaan hyödyntämällä tutkintoon johtavaa koulutusta tai sen osia.
- Ja toisin päin: merkittävä osa ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen resursseista kohdentuu työikäisille muuhun kuin ensimmäisen tutkinnon suorittamiseen.
- Koulutus kasautuu henkilöille, jotka tuntevat koulutusjärjestelmän ja osaavat hyödyntää sitä.
- Koulutus ei riittävästi kohdennu niille yksilöille, jotka eniten työelämän muutoksen ja työllisyyden näkökulmasta sitä tarvitsisivat.
- Koulutus ei riittävästi kohdennu osaavaa työvoimaa tarvitseville aloille.

Julkisen talouden näkökulmasta

- Uutta rahaa ei työikäisten kouluttamiseen ole tulossa
- Ikäluokkien pieneneminen vähentää tulevaisuudessa rahoituspaineita nuorten koulutuksessa
- Työelämän muutos lisää tarpeita työikäisten koulutukseen, johon nuorten koulutuksesta vapautuva rahoitus on onnistuttava kanavoimaan

A close-up photograph showing four hands, one from each corner, interacting with four white plastic gears arranged in a 2x2 grid on a dark wooden surface. The hands are positioned as if they are about to engage or have just disengaged the gears. The lighting is soft, highlighting the texture of the wood and the smooth surface of the plastic.

Ajankohtaista

Ajankohtaisia asioita

Koronatilanne kiihdyttää työelämän muutosta

- ▶ Jatkuvan oppimisen uudistuksen tarve akuutti ja entistä suurempi
- ▶ Digiloikka tukee jatkuvaa oppimista
- ▶ Etuuksiin liittyvät ongelmat konkretisoituneet – esim. opintojen etenemisen joustojen erilaisuus

Koulutuksia pyritään jatkamaan mm. etäopetuksena

- ▶ OKM:n UKK-palstalla ohjeita <https://minedu.fi/koronavirus-ja-varautuminen>

Jatkuvan oppimisen erityisavustuksen jako

- ▶ Yhteensä haettu 125,36 milj. €, 116 hakijaa ja 220 hakemusta

Julkisen talouden suunnitelma 2021-2024

- ▶ 10 milj. € siirtona työ- ja elinkeinoministeriöltä

Jatkuva oppiminen keskeinen teema uuden RR-kauden valmistelussa

- ▶ Ohjelman hyväksyminen VN:ssa syksyllä
- ▶ Ohjelma voimaan 1.1.2021, ensimmäiset hankkeet käyntiin arviolta keväällä 2021

**Jotta uudistus on mahdollinen,
on tärkeää löytää yhteinen
linja ja tahto.**

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET